

TWEEDE HOOFDSTUK.

HET ONGELUK.

Als een vuurbol hing de zon boven de zee. Nog even bescheen ze de wijde, kalme watervlakte, en kleurde ze met haar goud de Nieuwpoortsche duinen. 't Was nu een heerlijke stond van rust en kalmte, die volgde op den heeten dag.

Op dien Juniavond van 't jaar 1323 volgde een man, vroolijk fluitend, het smalle pad, dat uit de duinen naar den grooten weg leidde. Hij was hoog en kloek van gestalte, zijn gebruind gelaat getuigde van ernst, terwijl de zachte, blauwe oogen vertrouwen wekten; lange, blonde lokken wiegelden spelend langs den forschen nek tot op de breede schouders. De kleeding was eenvoudig, maar uit degelijke stoffe en deed den wandelaar niet alleen als een vrijen, maar ook welgestelden landbouwer kennen.

De man bleef even staan, zette de handen als een hoorn aan den mond en riep met forsche stemme, zoodat het helmde in 't ronde:

— Halloh, Martha, waar blijft ge!

Een meisje van ongeveer zes jaren verscheen op den top van een zandheuvel en liet zich kraaiend en gierend naar beneden rollen.

— Vader! zei de kleine lachend. Daar waren twee witte konijntjes; zulke schoone! Ze knabbelden aan 't kruid, maar toen ze mij zagen, kropen ze snel in den grond. O, vader, ze zijn zoo rap!

— Ja, kindje-lief, die beestjes kunnen vlugger loopen dan gij, maar kom, nu moet ge ook wat doorstappen, want moeder wacht ons met 't avondmaal.

— Vader, mag ik morgen weer meê naar het strand?

— Ja zeker, Martha. Ge weet wel, dat ge altijd met vader mee moogt, als het weder goed is. Maar ge zijt zeker moe... ik zal u een eindeke dragen.

En wip! daar zat 't aanvallig meisje op den kloeken schouder... en het zat er zoo welgeezind, dat 't schetterde en taterde als een jong, blijgeestig vogeltje. En dan deed het honderd schalksche vragen, welke door den boer altijd even vroolijk en vriendelijk beantwoord werden.

— Hoor, zingen! zei Martha.

— Ja, 't is Peyt, hij keert van zijn akker terug, sprak de man en als tegen zich zelve vervolgde hij: «Peyt heeft een schoone stem, van zijn lippen klinkt ons lied zoo kloek!»

Het zachte zeewindje voerde de woorden aan.

Ik wil van den Kerel zingen,
Al met zijn langen baard.
Hij laat geen ridder hem dwingen,
Ontembaar is hij van aard.
En of zijne kleederen ontnaaid zijn.
Zijn hoofd met een hoedje bekapt,
En mag zijn kaproen ook verdraaid zijn,
Zijn kousen en schoen gelapt.
Al eet hij maar wrongelen, kaas ende brood,
Al slaapt hij op stroo en op kruid;
Vrij als het veulen, kent hij geen nood,
En lacht de ridders uit.

Hij is een vrijman geboren,
Op zee, op het veld of in 't bosch,
Waarom zou geen plek hem behooren,
Geen akker voor paard of os?
De ridder heeft alles genomen,
Men kruipt als hij gebiedt,

Bij duinen en vlakten en stroomen,
Dat doet de Kerel niet !

Ze willen den Kerel doen grijnzen,
Al dravende over het veld,
Hij is koener dan ze peinzen,
Hij beeft voor geen geweld.
Ze willen hem slepen en hangen,
Te lang is hun zijn baard.
O, ridders als hij u moet vangen,
Wie weet hoe gij dan vaart !

De zanger, die ondertusschen genaderd was, hernam nog op helderen toon het laatste koeplet, maar hield op, toen hij den vader en het kind bemerkte.

— Goên avond ! riep hij hartelijk. Claes Zannekin en zijn Martha. Ziet ge den eenen, ge ziet ook de andere.

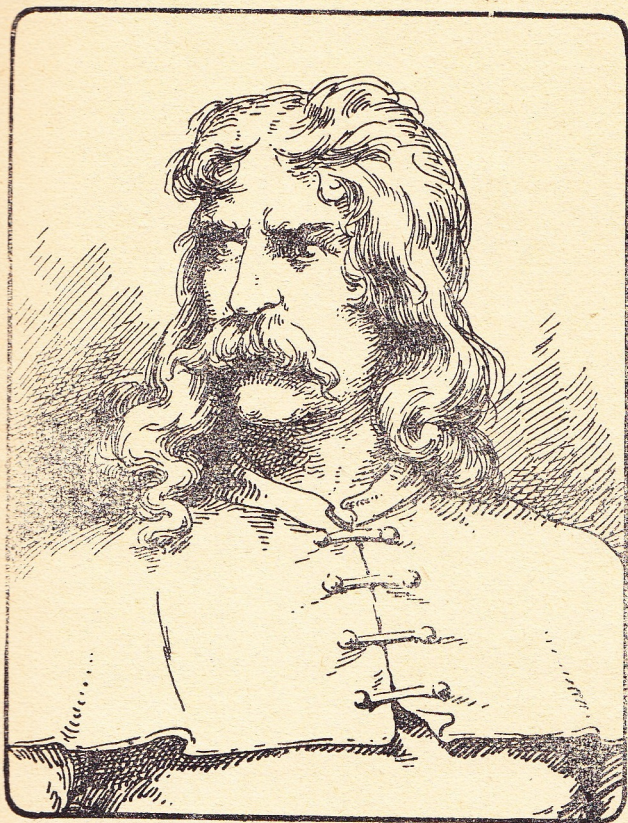
— Ik luisterde naar uw lied, Peyt ! Wat klonk hetforsch !

— Ja, Claes, waar 't harte van vol is, loopt de mond van over, zeggen we in Veurne-Ambacht. Een mensch heeft soms behoefte om zijn gemoed te luchten. Gisteren op 't feestmaal deed ik het door woorden, zooals ik dezen morgen vertelde, nu doe ik het door zingen, maar bij alle Heiligen, mijn arm trilt om het anders te doen... 'k Heb geploegd en gezaaid, geëgd en gewied... mijn zweet drenkte mijn akker... mijn oogst stond schoon. Doch voor wien ? Voor mij en voor Clara, die binnenkort mijn vrouwe wordt... of voor den ridder ? Mijn graan werd dezen namiddag vertrap-peld door een troep adellijke jagers, gasten van den Veurnschen baljuw en, toen ik driftig toeschoot en hun gebod mijn oogst te ontzien, toen heeft de heer van Zegherscapelle het gewaagd, mij, vrijen boer van Veurne-Ambacht, met zijn degenknop in 't gelaat te slaan !

— Hij heeft u geslagen ! riep Zannekin verontwaardigd. Dat is laf, dat is schandelijk !

— En om hun moedwil te toonen, reden de schelmen

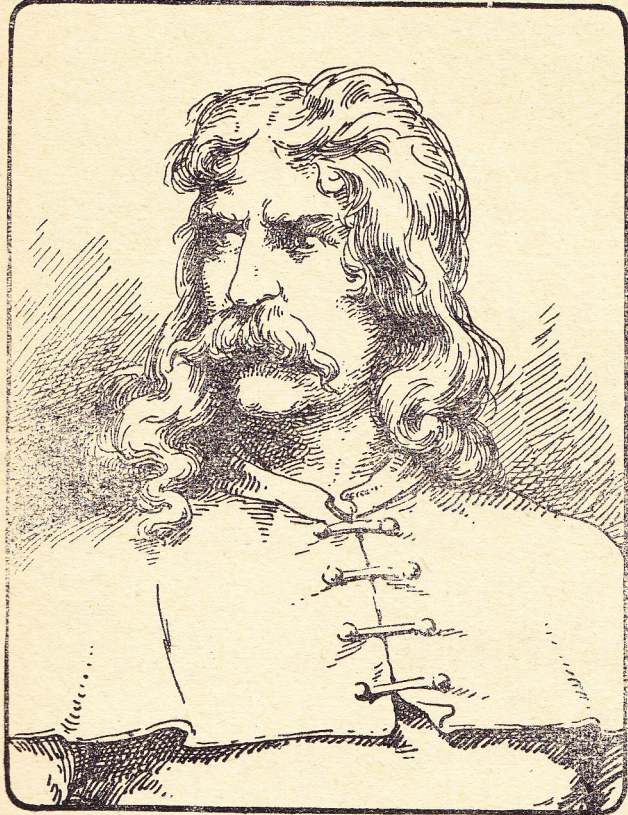
dwars door mijn graan. Ha ! Claes, begrijpt ge nu, waarom ik ons lied zing ! Vervloekte ellendelingen, en de driftige man balde de vuist, als ontwaarde hij de edelen, vervloekte ellendelingen, de maat is vol... liever vecht ik mij dood, dan onder uw hiel te liggen ! Mij zult ge niet temmen !

Jacob Peyt.

En geweldig galmden over de velden, de laatste woorden van den strijdzang :

O ridders als hij u moet vangen,
Wie weet hoe gij dan vaart !

Jacob Peyt.

— Jacob Peyt, ge hebt gelijk, de adel treedt te driest op. Maar wij moeten wachten! Alleen vermogen we toch niets.

— Wachten, wachten! hernam de ander driftig. Wachten tot we ellendige laten zijn, zwakkelingen, die den arm niet meer kunnen opheffen! Waarom arbeid ik? Tienden hier en tienden ginder, schattingen in vruchten en geld... Wie heeft dezen grond aan de zee ontworsteld? Waren het niet onze voorvaderen? Wie heeft hem vruchtbaar gemaakt? Was het niet ons geslacht? Werk en zwoeg ik, of is het de heer van Lampernisse, is het de graaf? Ja, we hebben een graaf; een Franschgezinde graaf zit op Vlaanderens troon, een afgod der Leliaarts, gekneet door 't Fransche hof, een doodsvijand van 't volk, bij wien hij zijn hechtsten steun moest zoeken, een verdrukker van den werkenden man. Onder zulk een vorst, die alles toelaat, worden de edelen stout en overmoedig. De kastijding, welke onze ouders, ja, velen onzer broederen, hun te Groeninghe toedienden, is reeds vergeten! Wachten? Neen, neen... ongewapend ga ik niet meer uit!

— Waarheen begaven de ridders zich? vroeg Zannekin.

— In de richting van Diksmuiden. Straks zullen ze wel terugkeeren. Maar bij de ziel van mijn vader, aan mijn deur houd ik de wacht met mijn scherm-sax... misschien willen die aterlingen nog wraak nemen, omdat ik zoo vrij was hun toe te spreken... Welnu, ik vrees hen niet! Tot weerziens, Claes!

En gejaagd trok Peyt heen.

— Als hij maar geen dwaze dingen doet! mompelde Zannekin, sneller doorstappend, daar hij zijn tijd verpraat had.

— Vader, waarom was Jacob zoo kwaad? vroeg Martha, die nog altijd op zijn schouder zat.

— Omdat booze lieden zijn koorn vertrappeld hebben.

— Dat is slecht, hé, vader? Jacob moest ze weggagen.

— Ja, kind, antwoordde Zannekin verstrooid.

— Als die mannen terugkeerden, zouden ze ons dan ook kwaad doen?

— Neen, lieve, gij moet niet bang zijn, ik ben immers bij u.

— O ja, vader, gij zoudt me helpen, en 't angstvallig meisje boog zich terzijde, om een kus op vaders wang te drukken.

Zannekin nam zijn kind in de armen en hield het tegen de breede borst, op de plek waar 't vaderharte zoo warm klopte.

— Nu zijn we bijna thuis, onze goede moeder zal niet weten waar we blijven, zei hij vroolijker.

— Vader, mag ik loopen, ginder zijn Mie en Anna van Hein. Ik moet ze vertellen, dat ik zoo'n schoone schuit gezien heb op zee.

Als een hinde schoot het levenslustig meisje weg naar eenige kinderen, die ginder vóór de kerk van Lampernisse onder de breede linde speelden.

Zannekin volgde. Eensklaps schrok hij. Wie rende daar in vliegende vaart door de weiden? Dat moesten de adellijke jagers zijn! De paarden sprongen over slooten en dammen, zeker hielden de ridders een woesten wedren.

Zannekin slaakte een gil. Nog een oogenblik en ze zouden den weg kruisen, den weg, waar zijn Martha liep, zorgeloos, onoplettend, 't hoofdje vervuld van de groote boot, die ze bij 't strand gezien had.

— Martha, Martha! klonk het angstig, en wild ijld de vader heen. Hij hief de armen op, strekte ze uit naar de ruiters, tierde... smeekte... Hoorde men de wanhopige vaderstemme dan niet?

Te laat! De paarden sprongen snuivend en brieschend op de baan...

— Vader, vader! gilde het doodsbenauwde meisje.

Zannekin was bij haar... te laat!... Zijn lieveling lag daar bloedend neer... Het ros van den heer van Zegherscapelle had het kindeke met zijn poot geraakt.

— Ellendige moordenaar! kreet Zannekin en zoo wild snokte hij aan den breidel van 't vurig paard, dat dit in zijn

vaart gestuit werd, de voorpooten verhief en met een smak zijn berijder uit 't zadel wierp.

De ridder, die zich ernstig bezeerd had, raasde van toorn.

Maar Zannekin hoorde noch zag hem meer. Hij boog zich weenend over zijn kind, het met de liefste namen toesprekend : ... « Martha, Marthatje toch... ik ben het, uw vader... open uw oogjes... uw vadertje is bij u. »

Nog even werden de oogleden opgeheven, heel even... de blik was reeds brekend.

Zannekin nam zijn kindje in de armen en luid weenend snelde hij met zijn teederen last een hut binnen.

— Rep u, haal den heelmeester ! kreet hij. Mijn meisje... mijn Martha... neen, neen ge moogt niet sterven... Martha, zie mij aan... ik ben het, kindje, ik, uw vader...

De heer van Zeghersepelle stond nog te razen en te tieren. De andere edelen hadden hun paarden ingehouden en waren teruggekeerd tot op de plaats van 't vreeselijk ongeluk.

— Waarom houden de boeren hun vuile kinderen niet van de baan ! schreeuwde de stichter van 't onheil... Zelf werd ik bijna verongelukt... en denkt eens, moest mijn trouwe Morel, mijn prachtig paard, den nek gebroken hebben ! Voor wien ziet die kerel mij aan, om mij zoo uit 't zadel te laten tuimelen.

— Kom, kom, zooveel spel niet gemaakt over dit bagatel, riep de heer van Zaamslag, die ook bij de jagers behoorde. Een kerelskind meer of minder op de wereld ! Bah !... 't Is hoog tijd, om onzen tocht te vervolgen, we kunnen toch niet te laat op 't feestmaal verschijnen.

Talrijke mannen en vrouwen, die van alle kanten toegesneld waren, hoorden deze woorden.

— Wel, gij ellendelingen ! klonk het verachtelijk.

Peyt stelde zich, bevend van woede, voor de ruiters, zwaaiend met zijn schermsax...

— Dat krenge van een paard staat hooger dan een mensch. Is 't niet genoeg, dat ge onze kinderen komt vermorzelen,

Ellendige moordenaar ! kreet Zannekin (blz. 21).

gij spot nog met onze smarte, ge roert in onze wonden !
riep hij wild.

De ridders deinsden een oogenblik terug.

— Achteruit kerel ! riep dan de heer van Zegherscapelle, beschaamd over zijn eerste vreeze. Ha ! 'k herken u...

— Ah, ge herkent mij ? hernam Peyt. Ge zult me nóg wel eens herkennen, kindermoordenaar !

— Moet ik mij door dezen vlegel laten beleedigen ? tierde de edelman, ziedend van drift.

Verwijtend zag hij zijn gezellen aan. Deze drongen dreigend voorwaarts.

Maar ook de boeren van Lampernisse sloten zich aaneen. En vanwaar kwamen eensklaps die knuppels en rieken, die schermsaxen en knijven, die als op een geheim teeken de ridders tegen grijnsden ?

— Wij wachten u ! klonk het uit dien hoop.

— Wij wachten niet ! schreeuwde Peyt. Zij hebben de vijandelijkheden geopend en nu vallen wij aan ! Wij wreken onzen vriend Zannekin !

— Wij strijden niet tegen gemeene kerels, zei een der ruiters, zijn ros reeds wendende. Wij straffen laaggeboornen.

Met een loeienden kreet sprong Peyt op den edelman los. Maar de paarden schoten voort, de jagers kozen 't hazenpad !

— Ze vluchten ! spotte de onstuimige boer. Mannen, weest op uwe hoede ! Bergt uw wapen niet weg ! De worsteling is nù begonnen.

NIKOLAAS ZANNEKE

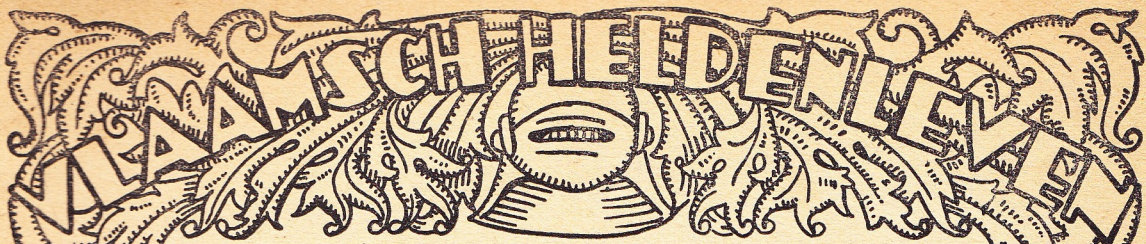

A. HANS

L. OPDEBEEK

UITGEVER

ANTWERPEN

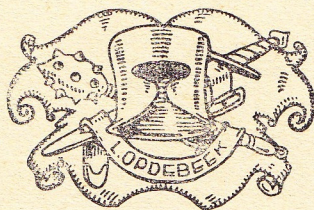
A. HANS

NIKOLAAS ZANNEKIN

PENTEEKENINGEN VAN EMIEL WALRAVENS.

KLEUROMSLAG VAN JAN WATERSHOOT.

DERDE UITGAVE

1941

*L. Lopdebeck
uitgever
Antwerpen*

INHOUD.

	Blz.
I. Het feestmaal der ridders	5
II. Het ongeluk	16
III. Op de hoeve	25
IV. De begrafenis	33
V. Op 't kerkhof	36
VI. De vlucht	41
VII. Naar Brugge	51
VIII. Te Brugge	59
IX. De volkswil	64
X. De terugkeer	69
XI. Beroering en schijnbare rust	78
XII. Voor het slot van Lampernisse	81
XIII. De list	87
XIV. De opstand breidt zich uit	100
XV. De brand van Kortrijk	104
XVI. Aan 't Fransche hof	109
XVII. Naar Cassel	111
XVIII. Te Cassel	114
XIX. De slag bij Cassel	116
XX. Te Lampernisse	123
XXI. Na den slag	126

A. HANS
CASSEL

(NIKOLAAS ZANNEKIN)

mond van over, zeggen we in Veurne-Ambacht. Een mensch heeft soms behoefte om zijn gemoed te luchten. Gisteren op 't feestmaal deed ik het door woorden, zooals ik dezen morgen vertelde, nu doe ik het door zingen, maar bij alle Heiligen, mijn arm trilt om het anders te doen . . . 'k Heb geploegd en gezaaid,

Jacob Peyt.

geëgd en gewied . . . mijn zweet drenkte mijn akker . . . mijn oogst stond schoon. Doch voor wien? Voor mij en voor Clara, die binnen kort mijn vrouwe wordt . . . of voor den ridder? Mijn graan werd dezen namiddag vertrappeld door een troep adellijke jagers, gasten van den Veurnschen baljuw en, toen ik driftig toeschoot en hun, gebod mijn

Ellendige moordenaar! kreet Zannekin (bladz. 25).

„Ellendige moordenaar!” kreet Zannekin en zoo